

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2004 : Any XXXIX

10 cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA, 25 DE MAIG DE 1917

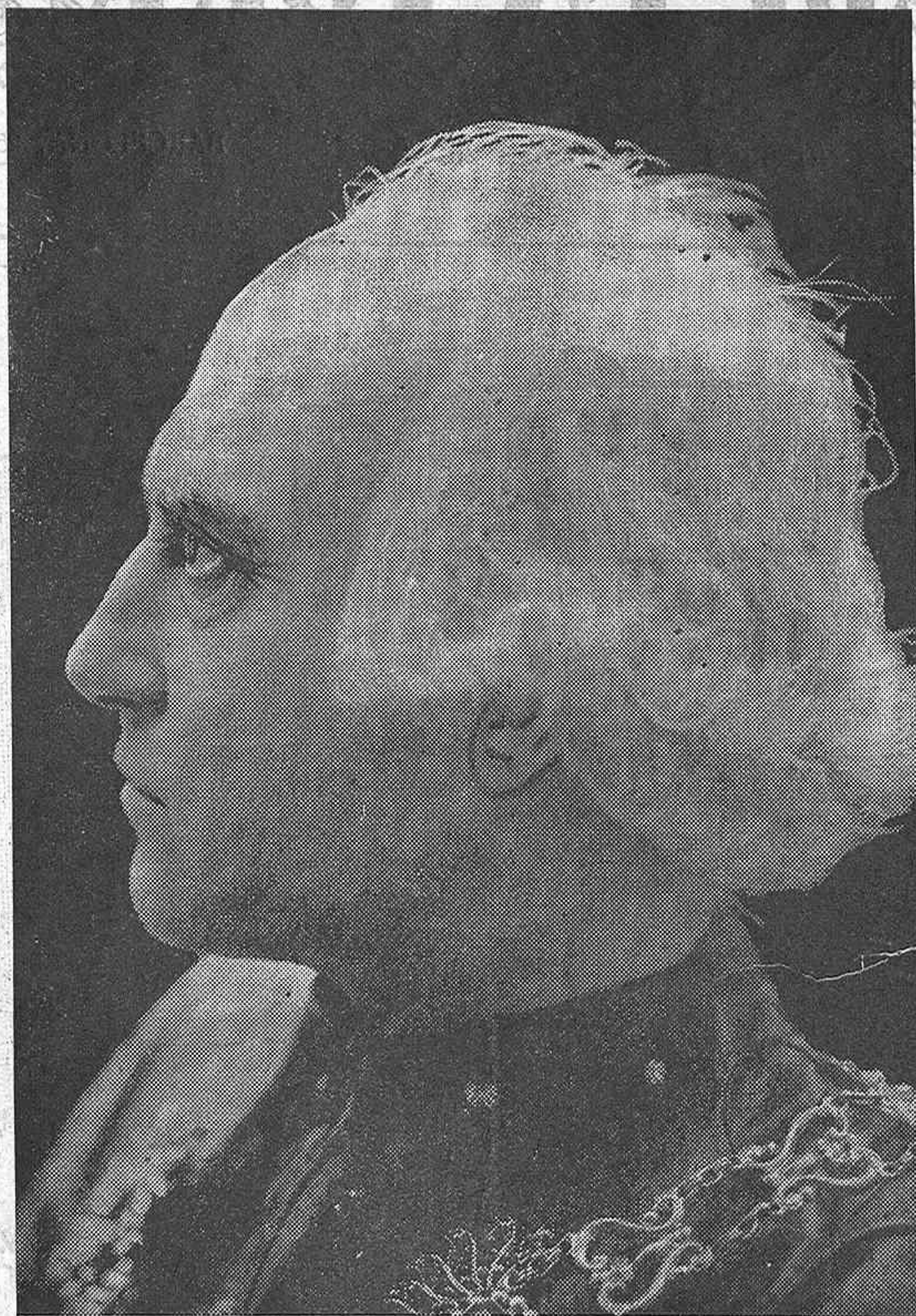
SEGONA PASQUA

— Bèeel... Bèeel... Bèeel...

Salón Cataluña

Demà, 26 de maig de 1917

Estrena de la grandiosa visió artístic-històrica

Veritable obra mestra de la cinematografia espanyola
Elaborada per ARGOS FILMS - Barcelona

La Vida de Cristóbal Colón y su descubrimiento de América

Solament se projectarà en aquest elegant Saló, a càrrec de la casa propietaria

EMPRESA CINEMATOGRAFICA

I, efectivament: amb *L'auca* han vingut els actors a donar fermaça d'aquest judici. El públic ho ha comprovat, ovacionant-los totes les representacions. I és certament de doldre que la crítica teatral de la premsa diària, acostumada per una part a tractar breument la tasca de l'actor—lo que creiem injust—i empesa, per altra part, a causa de la crisi del paper, a ésser breu, no s'hagi detingut una mica més a cantar aquest conjunt magnífic amb que els nostres actors han ofert a les nostres admiracions l'obra gloriosa d'En Santiago Rusiñol.

Precisament, els moments són indicats per a fer-ne especial remarcació. Pròxima a inaugurar-se una gran campanya a càrrec d'una dispendiosa empresa que no vol regatejar res pel prestigi de la nostra escena; en plena activitat els preparatius d'aquesta temporada; desvanescut—afortunadament—aquell funest judici del *bastó i la sabata*, amb el que la sola paraula d'un poeta volia fer un actor, és hora oportuna per a que aquella generosa i enlairada empresa—digna de totes les nostres consideracions—fiti els ulls en els elements artístics que poden ésser útils i vegi, no havent-se de fiar solament de les apreciacions dels intel·ligents (i perdonin que ens creiem intel·ligents; no hi podem fer més!) sinó en els resultats de la realitat, com l'element actor té dintre del patriòtic i altruista fi que's proposa, una capdal importància, de cap manera menyspreuable.

Tingui en compte la futura empresa de «Romea» i els seus assessors que, com és natural i lògic, al grandios exit assolit per *L'auca del senyor Esteve* hi ha contribuït molt notablement l'excel·lent interpretació dels actors. I això ha sigut possible perquè l'autor ha pogut trobar per a cada valor espiritual dels llurs personatges essencials aquella adequada modalitat artística que més li esqueia, ha pogut trobar per a cada figura de la seva comèdia, aquell artista que li ha semblat més adequat per a la seva interpretació. No creiem que sigui necessari advertir a l'honorable Empresa a qui ens dirigim la importància que aquesta facilitat de selecció i aquesta oportunitat de tria té per a l'autor que escriu o vol escriure per a una empresa determinada.

Si, com ella afirma—i nosaltres creiem i desitgem amb tota l'ànima—la nova Empresa de Teatre Català vol arribar a la regeneració definitiva i gloriosa de la nostra escena, cal que tingui en compte aquestes coses i que, al preocupar-se d'aquesta esplèndida companyia que pot formar, que deu formar, no oblidï cap element necessari i desentenent-se d'ingerències i recomanacions més o menys justes, més o menys directes, no deixi de recó a elements apreciables, que alguna cosa deuen valdre quan un home de la competència indiscutible d'En Santiago Rusiñol els tria i el públic els ovaciona.

Els deuen ésser dintre la companyia, al costat d'altres elements que per a altres obres i en moments distints són de forçosa utilitat. Es a dir: deu donar-se a la companyia una forta i no limitada elasticitat, que no respecti jerarquies més que en els seus però que no obligui al cansament del públic per la repetició continuada de unes mateixes primeres figures, encara que les obres *no els hi vagin* totes, com és natural que passi i que dongui a tots els actors, junt amb el deure d'acceptar tots els papers per petits que sien i alta que creguin la seva categoria, el dret d'ésser a l'albir de l'autor, l'hèroï d'una comèdia que encaixa millor en ses condicions que en les de la que es té per primera figura habitual de la companyia.

Consti, abans d'acabar, que tot això és dit sense im-

pacieñcies i que no creiem que pugui calificar-se de *lleugeresa*. Es una cosa tan clara que segurament aixís mateix han pensat els assessors de l'Empresa Fàbregas. Seria molt plaenta tasca comprovar-ho. Nosaltres l'havíem de dir i l'hem dita. Valgui per a lo que valgui. I no hem dit noms perquè no ens mou cap particular interès, sinó el desig fervent de que sia un fet gloriós la consolidació definitiva del nostre teatre, cosa impossible sense els nostres actors.

R. M.

Un comerciant arriba tot amoinat a casa seva.

La dona li pregunta:

—Què tens, que estàs tan preocupat?

—Haig de buscar un dependent.

—Però ¿no en vas pendre un fa pocs dies?

—Precisament, aquest és el que busco.

EN PLENA PRIMAVERA

—Diu que tenen els meus llavis
el color de les oliveres...
No sols el mateix color,
sinó la dolçor mateixa.

GLOSARI

DE L'ASSAIG D'UNA OBRA D'ESPECTACLE

A les deu en punt, ni minuts més ni minuts menys, es té de fer l'assaig general, amb trajos, amb decorat i amb comparses, de L'auca del senyor Esteve. Tot té d'estar a punt, perquè a la cosa no hi manqui ni un detall ni una trenzilla.

L'autor, a la plaça de la Universitat, sent tocar les deu anant en el tramvia. Haurà fet un quart tard, però ja s'esperarà una mica.

L'autor arriba, puja corrent els esgraons del «Victoria». Entra a la sala i tot està a les fosques, i si no fós que sent picar a l'escenari es creuria que s'ha equivocat de teatre.

Els empresaris són els únics que esperen. També estan una mica neguitosos.

Al cap d'un moment arriba la Piquera i En Piquer, els directors dels comparses, i els comparses de dos en dos, de sis en sis, o a colles, van arribant i s'asseuen als primers rengles de butaques.

Arriben uns quants amics i pregunten a l'autor:

—Què no comencen?

—Me penso que sí.

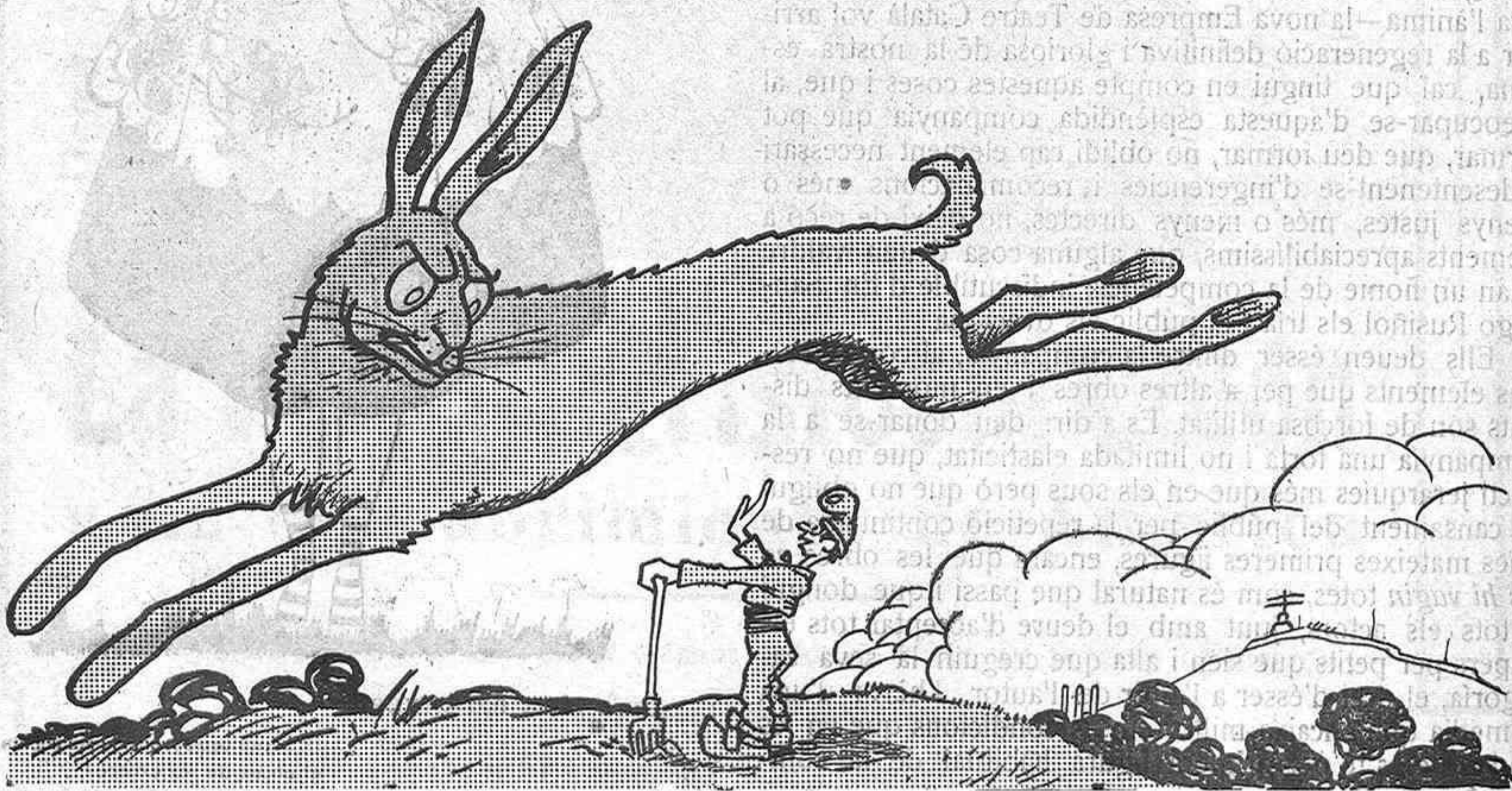
—Què fan a dintre?

—Per ara piquen. Estàn clavant part del decorat.

—Hi haurà tots els trajos?

—No hi mancarà res.

Passa un quart, mitja hora, passa una altra horeta; es veuen encauar els actors, però per ara no passa res més. Els de dalt continuen picant.

AI, QUE ANIREM TAN BÉ!...

Els amics s'impacienten un xic.

—Què havem de fer?—diu En López.

—Per ara esperar—contesta l'autor.

A tot això, a les onze i quart baixa el teló i encenen els llums. Es prova que va a començar, però els de dins pica que picaràs.

Tothom s'asseu bé a la seva butaca i para l'orella... i arriba un missatge:

La meitat dels trajos no han arribat. Una decoració tampoc, però no pot trigar gaire. Els comedians sortiran a mitja roba i del decorat ja ens en farem càrrec. En quant als comparses, no han vingut tots. N'hi han que treballen a la Riba, i també ja ens en farem càrrec.

A tot això, En Reventós diu: —Malo!

En López diu que donaria ordres.

Hi ha un periodista que vol una intervista de tota la Historia del senyor Esteve i de tot el Barri de Ribera.

I els empresaris i l'autor comencen a suar una mica.

Per fi se sent un ah!, s'alça el teló; els comedians, els uns de l'any cinquanta, les altres amb mitges reixades, aquests amb perruca i els altres amb pèl, comencen a recitar, mentres els fusters, de darrera, vinga picar, clavant una cornisa.

Aixís la comedia va endavant, i ja s'està al final de l'acte, quan se sent una controversia entre l'Alarma i un maquinista, i En Vilumara que's plany perquè encara no han portat les oques.

Ve l'entreacte que té de durar un quart i dura una hora.

Alabat sia Déu!

Els amics fan notar a l'autor que aquell entreacte ha durat tres quarts massa, i l'autor, que ja ho sab, suu una mica més.

Vé un i diu:

—Jo no la deixaria fer.

—Però si només havem vist el primer acte!

—Que jo no la deixaria fer.

Vé el segon i corre un xic millor.

El fuster s'ha cansat i ja no pica tant. Vol sortir un gat a l'escena i En López el tira al fossó, on encara deu

El conill.—Altra vegada?... No guanyaré per sustos!...

ésser a les hores d'ara. Manquen els trajes. Manca aquella cornisa, però quasi va bé. Prop de les dugues ja s'ha acabat el segon acte sense que hi hagi hagut cap ferit i sense que hagi caigut cap sostre.

El segon entreacte dura un xic més, perquè tot un barri de Ribera no es trasllada aixís com aixís.

El Paqueño, o sia En Junyent, està content. L'autor també ho estaria si no li diguessin:

— Això és massa llarc. Acabarem a les sis de la matinada. No ho deixeu fer. Jo ho escursaria. Això s'havia d'haver fet a «Novedades».

En Reventós senyala que no. En Marquina que tampoc. En López s'hi faria a garrotades. N'hi han que callen i són els perillosos. Aquest silenci fa més soroll que no els fusters que piquen a dintre.

Allavors se senten grans canturies. Són els chors que han de cantar-se al tercer acte i que encara no el saben. La veu d'En Santpere els domina i allò refà i dona coratge. La musica amanseix al chorista.

El tercer acte quasi va bé. Hi manca quasi tot, però va bé. Els llums s'apaguen, s'encenen, es tornen a apagar, ens quedem a les fosques, però per ésser un assaig general hi ha d'haver de tot, i tot va bé. L'autor ja sua com un chorista i els empresaris estan callats com si hi hagués un malalt a l'escena.

Això sí, ja som a les quatre i mitja i manquen dos actes, cavallers.

L'autor té por que aquell assaig es podria empalmar amb l'estrena, quan s'aixeca el teló del quart acte i aquí comença l'apoteosi.

Els choristes dormen en els sillons com en un camp de concentració i els tenen de portar a la processó a empenyes com a presoners; el bè no havia estat mai al teatre, i no vol seguir ni ensenyant-li aufals ni caramel·los, ni amb bones raons, i l'han d'arrocegar per l'escena; a cada recó hi han dones dormides; el fuster clava que clavaràs, els amics volen intervenir-hi, i aixís que surt la processó, allò no és una processó, és la tornada de Montserrat; fins els gegants sembla que s'hi adormin, i les trampes a peu semblen sotes que han perdut la nit sobre el tapete; i an el moment de caure el teló s'enganxa i no cau, i per miracle no es queda a terra ni enlaire.

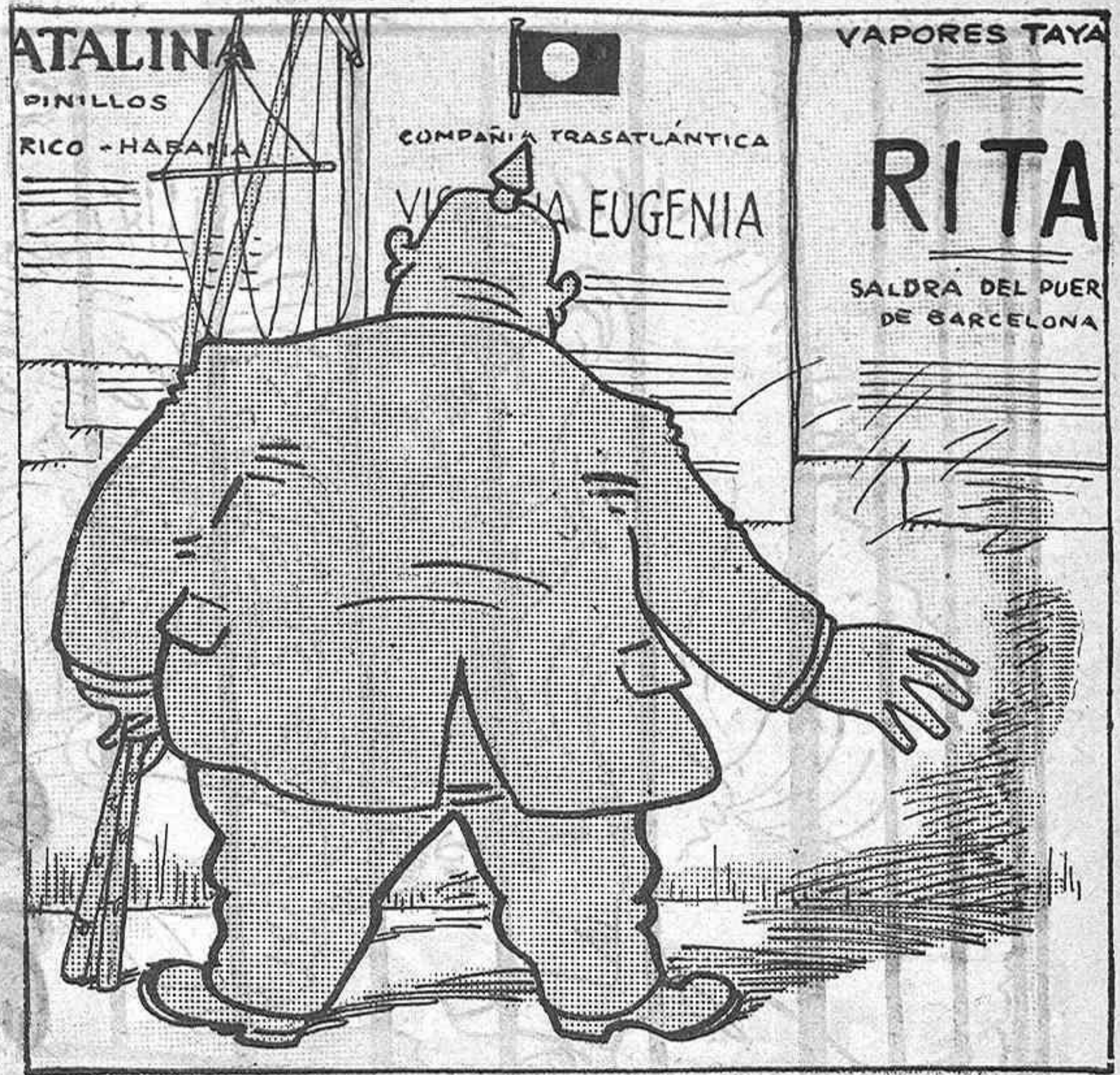
Ja no hi ha coratge per a fer el quint acte.

A fóra, al carrer ja ha sortit el sol, i amics, actors, escenògrafs, empresa, comparses, gegants i el bè ens en anem tots molxos, tot pensant:

— Demà amb els llums tot anirà bé.

I l'endemà, per un d'aquells miracles d'espontaneïtat i de lleugeresa, d'instint d'improvització que té la gent de la nostra terra, que té la nostra raça llatina, tot va llatí, tot va com una seda.

Els telons baixen, la llum s'encén bé, els entreactes se

ESPIA CURIÓS

— Velam!... Velam quin dia surt aquest...

escursen, els gegants es refàn, el bè camina, els pendons s'enlairen, els choristes s'entusiasmen i Déu hi faci més que nosaltres, i Déu hi fa i visca l'alegría!

XARAU

El·logi de L'auca del senyor Esteve d'En Santiago Rusiñol (*)

Ben poques vegades l'art escènic, que obeeix a l'imperatiu d'una concisió hàbil, ens ha donat una impressió com aquesta, llarga, melangiosa, somrient, honrada i forta.

Durant la nostra vida que crema de totes les frisances i desigs, mirant per damunt nostres testes joves la ciutat immensa que reb tots els vents de renovació, han dit les barbes tremoloses dels avis:

— Barcelona, qui t'ha vist i qui et veu!

I ara nosaltres, mercès a l'artista amic que, des de que neva fort en sa cabellera romàntica, posa una pietat molt gran i molt humana a la seva ironia i dona al seu fuet de sàtira un desmal de carícia, se ns ofereix exacte, viva i pura l'amable visió de la Barcelona vella, la de les muralles, la del barri de Ribera, del Jardí del General, de la Processó de Santa Maria, de la font del Canari, del Carnestoltes del Born, dels Gremis i bells oficis, de les auques i els ventalls; la ciutat dels avis, plena de caràcter, constància, resistència i energia, la de la menestralia pacient, estalviadora i temerosa de Deu que, quan es va alçar i va obrir la falda, es va veure tan gran que es va estereir ella mateixa i, estirant el braç, aviat va tocar la muntanya; i tan alta

(*) Reproduim amb gust aquesta subtil impressió literària que En Suriñach Senties ha publicat en El Eco de Sitges, d'on ens arriben noves de l'intimament que ha plagut als molts amics i devots que té allà En Santiago Rusiñol.

LA DIGNITAT OFESA

que era va mirar a tot arreu i va rebre totes les clarors del món, i, si abans en sos barris encerclats havia après i ensenyat la vida feina i esforçada de la formiga, ha après i ensenyat ara el comerç i l'intercanvi d'idees i perfeccions.

En tot això que desvetlla l'obra pintoresca d'En Rusiñol; pintoresca en la superfície, ferma i dreturera en l'anàlisi psicològic d'unes vides humils plenes de dignitat, que duïen la germinació de les aristocracies d'ara; amb la castedat que els donava la comunitat d'un viure de família on el dissimul era una cosa vana i el mal intent un ocell sense niu; amb l'alegria del pa de cada dia, que Déu n'hi dó, i el vestit de les festes que duïa encara el séc de la calaixera olorosa, amb les línies del ridícul i la caricatura que mai són altra cosa que els trets exagerats de la personalitat.

Es tot un món que s'alça al sò d'una musiqueta trista, s'espolça la roba i ens fa somriure d'un amor i una admiració molt gran.

Aquell món és les entranyes d'on hem sortit; aquelles són les fesomies dels homes vells que, amb tot i la poca lletra que tenien, delen coses plenes de tan bon sentit; i aquells són els enamoraments de les nostres avies que, del temor dels pares, anaven a la veneració del marit; avies, pàl·lides i delicades avies, que encara van ésser a temps de perdonar-nos tantes coses i amagar-nos tantes faltes i estalviar-nos tants renyes.

La visió de l'obra simpàtica d'En Rusiñol és una treva, un sojorn, un refrescament en les jornades delirants d'ara, en nostre empenyat camí d'homes moderns.

**TURÓ
PARK**
OSCAR BRUNER
CON SUS
6 LEONES 6
LEONES **6 LEONES**

Sense la visió del conjunt no se'n despendria la poesia que se'n desprèn i si En Rusiñol hagués conjuntat detalls i episodis sense estar prè de la taca general, prè i enamorat, no es respiraria en l'obra l'honoradesca que s'hi respira ni en l'estil literari (sobre tot quan la comèdia gradualment es torna drama i s'ajampla fins a horitzons de transcendència i en el silenci i sospensió del cercle alxampliat neixen i pugnen de paraules de dolor), s'hauria superat com s'ha superat an ell mateix.

De totes maneres, no perquè sigui cap excepció, sinó pel fort valor de poesia que conté, no ens sabem estar de citar aquella escena quan el senyor Esteve i la Tomaseta, acabats de casar, es queden *ja la fi sois!* en l'interior dolçíssim de la casa en pau, davant del llit antic, que allavors no ho era.

Tota la malícia dels públics maltractats per la literatura de detritus, escolta i mira avdament i En Rusiñol, amorós, respectuós, infantilitzat, com els seus personatges, aconsegueix un èxit de purificació.

No són els retòrics els que enamoren de veres, sinó els tímids i els ignocents. En aquell moment cada actiu, cada paraula de la parella cohibida deixa el polcim d'or de la sinceritat.

I de les dues figures barroques i pobretes com santets de pesebre, que un vent de vida i eternitat mou, en naix l'emoció entre el ridícul perdonat i parla l'amor i el públic no sab si somriure o commoure's.

Ja he donat la meua impressió d'aquesta obra mestra d'En Rusiñol, d'una forta originalitat de fons i forma dintre el Teatre Català, i la dono als meus amics de Sitges, perquè sé que l'estimen i tindran del seu triomf una alegria gran.

Per a la gloria literaria i artística, per a travessar i tot fronteres, no cal enmatllejar estils ni fer-se esclau d'escoles: cal enfondir en nosaltres mateixos fins a l'entranya de nostra nacionalitat, aquest tresor que no tots els pobles tenen i que és gran i ferm com una roca, però amb mil·lions de facetes, canviant de color, com els diamants, quan l'amor i l'inspiració s'hi acostia.

En Vilumara, l'Oleguer Junyent, l'Alarma en les esplèndides decoracions plenes d'ambient i els vestits de l'època; els actors: En Barbosa, En Carles Capdevila, de Santpere, En Goula amb la subtil Emília Baró al davant, tots han trobat en la seva arrel barcelonina i catalana, en la seva nacionalitat, motius d'inspiració i unió, i si un dubte o una vacil·lació han tingut en la resolució harmònica del conjunt, amb tota seguretat que, més que de la direcció escènica, els ha vingut la solució escoltant els mateixos la veu d'un manament interior que no és altra cosa que el sentiment patri que els agermana, els dona a tots personalitat i aire comú i és l'amic que els pot senyalar el seu destí.

R. SURIÑACH SENTÍES

Senyalem, en primer lloc, el triomf ascendent de *L'auca del senyor Esteve*, l'èxit més autèntic, més sorollós i més espontani de Teatre Català, obra que marcarà indubtablement una fita en els anys de la nostra escena i que pot servir d'exemple i estimulació a bastants dels nostres comedïografs que's distingeixen per l'ensopiment de les seves produccions tot nyonya o tot pa séc. El públic ha respost aquesta vegada com respon sempre que se li serveix quelcom exquisit i de interès. El nom d'En Guimerà, el venerable, la lleítima gloria, va remoure les agües somortes; la comèdia d'En Rusiñol, gloria també lleítima i candidat a venerable, marca en elles amb una estela lluminosa l'ampla via a seguir si no's vol que'l genuí teatre de la nostra terra torni a passar una llarga malaltia, que pot-ser aquest cop si que seria la parenta de la mort. La comèdia, la comèdia de costums, casolana, nostra, de pagesos o de senyors, d'ara o d'altres temps, però nostra; el quadre popular, viscut, aixirrit, rural o barceloní, però català; això és lo que ha de fer reviure la nostra decaïda escena més que els transcendentalismes exòtics, que poden venir després, que's poden permetre quan l'art dramàtic català hagi assolit la deguda robustesa.

No'ns embranquem més en subtileses de caràcter ètic i crític que pot-ser ens embolicaríem massa. Senyalem tan sols el triomf ascendent de *L'auca* fent constar que cada nit li val un plè a l'afortunat «Teatro Victoria»; i que tots, autor, intèrprets, escenògrafs i Empresa estan encantats de la vida, perquè saben que l'admiració del nostre públic bocabadat ha de durar, per cap baix, fins més enllà de la canícula.

—Per a benefici de la senyora Pino, i amb un plè d'aquells que fan enveja, se donà al «Romea» una representació de la vella *Fedora*. La celebrada comedianta, que primfílá admirablement la protagonista, fou justament festejada pels seus admiradors.

—*La maja de Goya*, del prodigat—massa prodigat!—poeta senyor Vilaespesa, no va entusiasmar als *morenos* del «Tivoli», a pesar del constant entusiasme dels personatges que surten en la desdixada producció: un drama patriòtic sense consis-

—Caram, aquests si que són tierros!...

Quantes voltes nostra sensibilitat aguda i desorientada, sentint se ferida, ha recorregut an aquesta font de simplicitat del nostre origen que no sabem bé on era!

En Santiago Rusiñol ha sapigut pintar l'estampeta vella, amb trets primitius amb gracies càndides, amb rialletes tol·lerants, però amb un sentit de vida i eternitat d'alguafort.

Són redolins d'una auca de rialles; redolins que s'han d'aprendre de cor perquè no són la vida d'un home ridícul, sinó la vida d'un poble que Déu ha volgut fer gran.

Dir de *L'auca del senyor Esteve* els acerts, fóra enxiquir el conjunt: tota ella és un acert.

tència, en el qual les llangonics de versos maten la migrada acció i deixen en l'ànim del espectador un regust de *himno a la bandera*, que tan podria ésser d'En Villaespesa com d'En Melitón González, doncs se poden pendre indistintament en serio o en broma, del modo que vulguin.

Per a demà a la nit hi ha anunciada una funció a benefici de la «Asociación Rendueles», entitat de socors mutus dels carters. Se representarà *La Madre*, d'En Rusiñol, i una peça.

—A primers de la pròxima setmana debutarà en el «Novedades» la notable Companyia còmico-dramàtica d'En Martínez Sierra, en la qual hi figuren les prestigioses artistes: Caterina Bàrcena i Irene Alba.

El director artístic d'aquesta temporada, que promet ésser brillantíssima, es troba ja entre nosaltres; i s'ha anunciat ja el programa de la funció inaugural, molt interessant: Conferència per En Martínez Sierra; representació de la famosa obra ibseniana *Casa de Muñecas*, per la Bàrcena; i estrena de la joguina còmica *Contienda electoral*, per a presentació de la senyora Alba.

Se donaran moltes estrenes i els preus, relativament, són molt baratets, lo qual fa esperar que la campanya sia un èxit.

—Interpretant amb gran acert les obres *Maniobres d'amor* i *Amor ciego*, l'aplaudit primer actor còmic de l'«Español» Lluís Mir, cel·lebrà l'altra nit la funció de benefici. La concurrència no escassejà i els regalets al simpàtic artista anaren a dojo.

I ahir, dijous, degué tenir lloc altre benefici en el mateix teatre: el del popular Martínez, excel·lent galant jove de vovell que's porta guanyades la mar de simpaties.

Res més.—L. L. L.

Un àpet

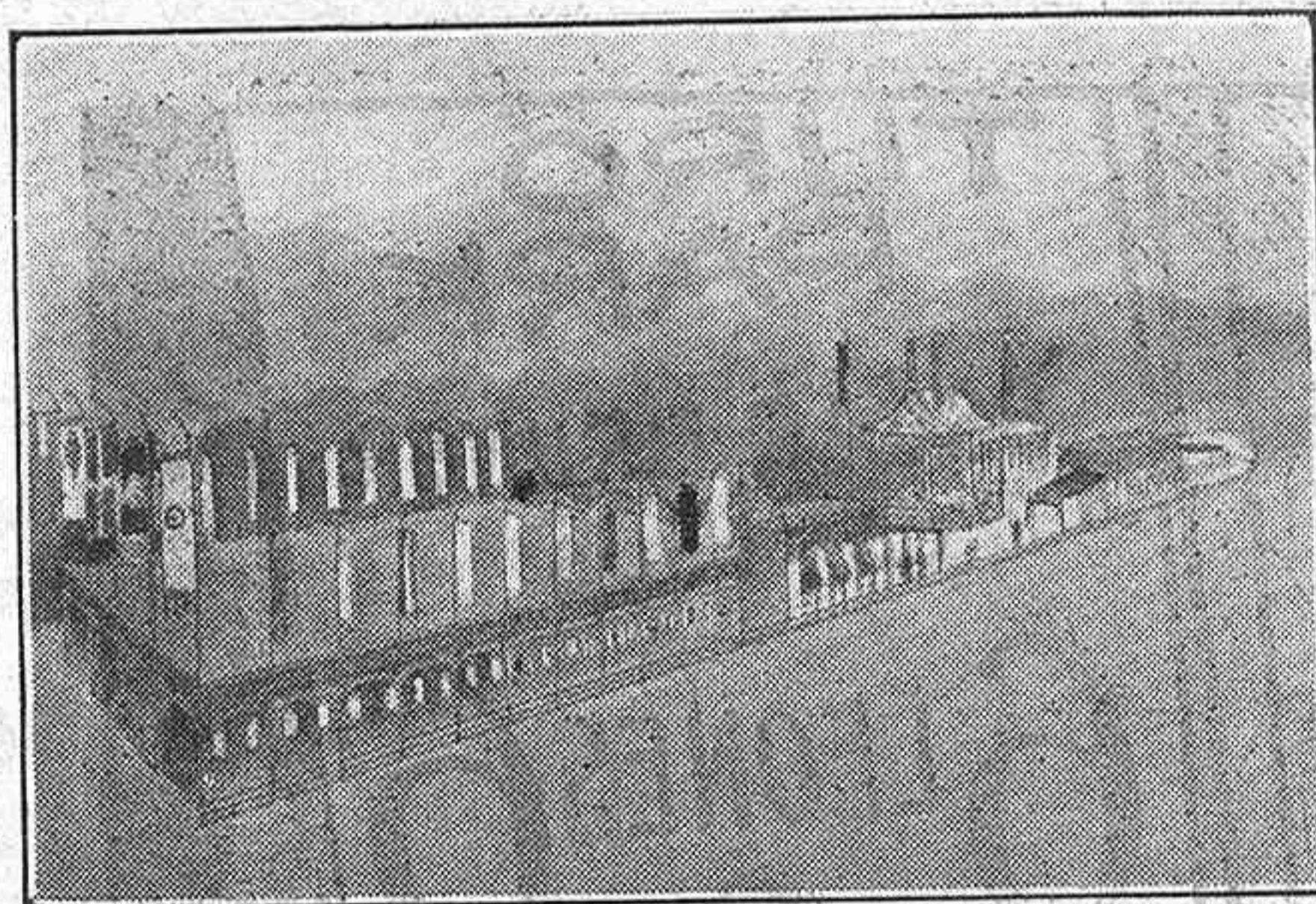
L'Empresa del Teatre «Victoria» per a celebrar el grandios èxit de *L'auca del senyor Esteve*, organitzà un àpet democràtic i amb suculent menestra a «càn Joan».

Se menjà tant bé, se begué tant llarg, se rigué i cantà tant i, en fi, regnà tanta germanor entre els convidats, que més que àpet democràtic podria anomenar-se *merienda fraternal*.

DILLUNS PASSAT A «CA'N JOAN».

Àpet ofert per l'Empresa del Teatre «Victoria» a l'autor i col·laboradors de *L'auca del senyor Esteve*. (Fot. Merletti)

Un aspecte del «Turó Park», amb el magnífic decorat de En Salvador Alarma, que lluirà durant les festes a benefici de la «Creu Roja» dels al·lats. (Fot. Merletti)

La cosa fou íntima, de manera que fóra d'En Rusiñol, els escenògrafs, el director artístic i els senyors i senyores de la companyia sols s'assegueren a taula uns quants entrants a la casa.

El chor executà varies composicions entre elles el cèlebre: *Baja al jardí*, que fou bisat, trisat, quatrísat..., l'americana de la Muntanya Pelada; no sabem quantes coses més i per a acabar «El pobre terrisser» cantat amb tota la requinalla. Aquesta composició assolí un èxit clamorós.

Hi hagué tants brindis com vulguin; allí parlava En Sirvent i li contestava En Blasco, després l'Antonia Baró, que quasi plorava, i li responia En Novo i parlaren En Rahola, En Marial, En Martínez Sierra, En Santpere, En Reventós, En Vilumara, que sé jo quant i quants.

Després s'alçà l'hèroï de la festa, En Rusiñol; com que la nomenada dels seus parlaments al llevant de taula ja està espendida per tot el món, no direm que ho feu admirablement direm senzillament que ho feu millor que mai. Els comensals cansats d'aplaudir-lo li cantaren la Marsellesa.

Després ploqué i com que no podíem moure'ns, a proposta del quefe de bombers senyor Audet s'organitzà un lluit ball de societat que's vegé animadíssim. Se subastà una toia que adquirí el conegut editor don Antoni López després de renyida lluita amb el senyor Planás.

Parà de ploure, sortí l'Arc de Sant Martí i els concurrents se retiraren alegres i satisfets.

La setmana passada ferem tard.

El cronista que, com a bon meridional sempre espera fer les coses a darrera hora, es trobà amb que hi havia una festa i una festa per a L'ESQUELLA, és un trasbalsament d'original i de dibuixos. Tot s'ha de donar un dia abans.

Com diem, doncs, ferem tard. Però mai se fa tad si el cor és jove i el cronista no vol deixar passar sense un petit comentari, els fets més sobressortits de les darreres setmanes.

Anem per parts.

Curses de cavalls. S'acabaren malhauradament i això que donaven un gust... Allí dames ben habillades, belles, quelques

d'elles, no tant, qualques altres, perquè (cosa sensible) entre la nostra aristocràcia (jo crec que entre totes) no hi abunden les dones guapes. Joves mascles amb el trajo d'En Max Linder (hi havia més d'un dependent de comerç), altres homes no tant joves, però sí més ridícols lluien el mateix berret de copa de les nits del «Liceu».

En fi, que l'espectacle bonic no era a la festa sinó a les tribunes, insuficients per a la gran gentada.

Però, el cronista, deportiu abans que tot, ha de fer constar que els cavalls que més cridaren l'atenció, fóren: l'*Explorateur* el *Son Phoenix* i el *Le Ritto*. Entre els jokeys, En García, genet de l'*Explorateur*, se'n emportà bastantes simpaties. En García és un xicot català, fill de Vallcarca i un bon jokey, molt buscat. Veuen? Ja hem trobat la nota patriòtica. Apa, pleguem.

Campionat de futbol. Els xicots de Madrid (*gatitos*) i els de Bilbao (farrenyos), s'ho feren *mano a mano* o *peu a peu* (que estaria més ben dit) en aquests darrers dies. Després d'empatar a zero la primera vegada, a la segona (a la segona va la vençuda), guanyaren els madrilenys, ficant als del Nord 3 goals per 1 aquests. Gran victòria per a la vila de l'òs i gran desgràcia pels bilbains que feren lo que pogueren; la vigília de la final, de la veritable final, els del *Arenas* reberen un telegrama de Bilbao que deia: *empatar es perder, por dignidad habéis de ganar* o cosa per l'istil. Al veure que a pesar d'aquest telegrama perdien el darrer partit, els xicots ploraven de rabia.

Els del *Madrid* reien. Naturalment! Però el cronista encara que li siguin, quelcom simpàtics (després són *noblots*, això sí) vol amargar-los hi la victòria. El triomf aquest any futbolístic no és del *Madrid*, sino d'una selecció internacional.

Apuntin: En Machinbarrena (l'heroi de la festa) és vascongat, els germans Aranguren ho són també (quan menys del cognom) En René Petit és francès, En Saura ens fa l'olor de que és català, En Saurinenea també és vascongat com l'Erica i En Múgica (cognoms del Nord tots ells) i En Teus, filipí. De manera, que no els queden com a madrilenys més que En De Miguel i l'Alvarez, i encara. Així el Campionat és guanyat per gent de tot arreu menys de Madrid...

I, aquí faríem punt final perquè, malhauradament, diumenge passat, no passà res de nou en el terreny dels sports.

Però com que diumenge que vé hi ha una cosa grossa, parlem en futur ja que no podem parlar en pretèrit.

La cosa grossa de diumenge vinent són les regates a rem, Campionat d'Espanya.

Escollin i saboregin el programa que'ns prepara el R. C. Marítim (vulgus Club de pedra), amb En Camps, capità de rem, al davant. Regata iats serie Hispania (n'hi pendran part vinticinco o trenta). No durarà més que mitja horeta per a no cansar a la concurrència, doncs sabut és que quan no fa vent això de la vela és un ensopiment. Serà, doncs, una regata curta, però espessa. Segon número: marins de guerra (no'ns hi fiquem). Tercer número: Canots de passeig. Quart número: El plat fort: regata de iats a quatre remers i timoner, copa del rei. Hi pendran part: Alacant, Sant Sebastià, i quatre iats de casa, dos del Marítim, i dos del Club de Mar. Diuen que hi haurà moltes patacades. Veurem. Cinquè número: Regates de canoes a dotze remers i timoner; copa *La Publicidad*, n'hi hauran cinc i es preparen unes estropades que l'aigua quedarà tota remoguda.

Amb aquest programa els del Marítim poden anar a tot arreu. Tindran gent i faran calés, i tots hi sortirem guanyant, perquè convenen festes nàutiques com aquestes.

Respecte a qui guanyarà, el cronista té les seves profecies reservades fetes, però no les vol escriure perquè després no li diguin que és partidari d'un Club o d'un altre.

No, de cap manera. El cronista vol i deu ésser neutral en aquesta espinosa qüestió, tan neutral com... en Dato. Que és, com si diguessim, la dida de la neutralitat.

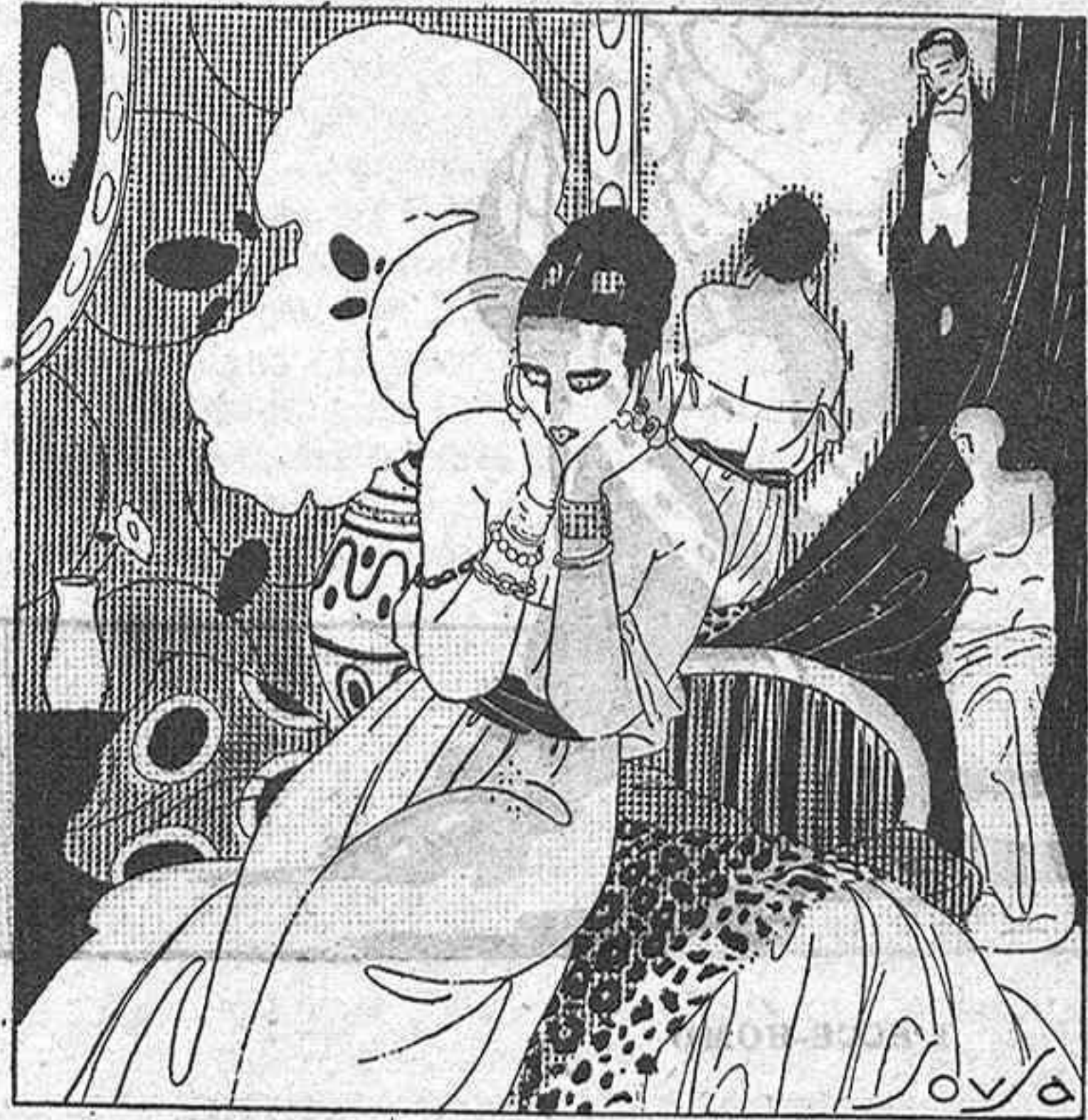
Per lo tant, callem i esperem.

HIP

RECORDS DE LA FESTA DE LA FLOR

— Me suicido. La Festa m'ha arruïnat

— Quina vergonya!... No més valg recaudar tretze pessetes!... I, de les tretze, cinc de falses!

NOTES D'ART

A les Galeries Laietanes, el gran escenògraf Oleguer Junyent exposa una munió de notes recollides en els seus llargs i seguits viatges. Són pintades amb molta traça, lluminoses i boniques de color. Lo que sembla en moltes d'elles, pels temes escollits i el punt de mira en que es col·loca l'*estudiant*, és que aquelles teles estan prenyades de decoracions. Així sigui i que surti noi.

Exposa també el senyor Junyent tres models de decoració en altres tants teatrets, que si l'una és hermosa, l'altra més.

A la sala del costat En Xavier Nogués exposa un seguit d'aigua-forts que, si un bonic, l'altre més. De tothom és sapigut el grau de perfecció a que ha arribat En Nogués en aquest difícil procediment; però pot assegurar-se que en les obres exposades aquesta vegada està millor que mai, tant en

L'ECCE-HOMO

—Deixa'm tranquil; no estic per begudes amargues.

lo referent a tècnica com en lo que fa referencia al dibuix que en moltes ocasions arriba a una noblesa en el gest de les figures i els plecs de les robes, com poques vegades es veu; i en altres dóna una tal sensació de vida, que és un encant; vegi's aquells que preparen la festa i sobre tot aquell caçador amb l'arma encarada. Presenta també dos quadrets a l'oli que mireu si estaràn bé que, encara el públic no els va veure, se'ls menjà, vull dir, va comprar-los.

L'turrino exposa a la Sala Gran; les seves obres són apreciabilíssimes, és un pintor de gran energia, si bé una mica desigual; lo que més ens agrada, és de lo que dóna menys, els paisatges. Especialment aquell que hi han tot de cases és preciós i pintat amb un *garbo* extraordinari. També ens agraden força aquell que hi han uns llebrers, l'eugaçada pasturant, els remaders amb els braus, aquell remader a cavall sol, i en general tots. Es clar que aquella euga sola, a pèl, sembla retallada, però, bah!

També exposa En Cels Lagar unes quantes teles pintades de la seva manera peculiar. Aquest artista es veu que treballa força i es nota un ver progrés en ses obres, especialment en els paisatges.

ESQUELLOTS

Molt satisfets se n'han entornat els valencianistes, després d'haver sigut festejats pels homes de la Lliga.

Tot ho han seguit, tot ho han visitat i per a tot tenien els simpàtics valencians exclamacions de admiració i d'elogi.

Lo que més els agradà diu que va ésser l'abdòmen d'En Prat de la Riba i les barbes de l'Abadal.

—Ché, c...!—diu que deien.—Assò si que no hu tenim naltros!... Però hu tindrem, hu tindrem si Déu ho voll!...

Diu un diari, parlant de la *Fiesta de la Flor*:

«Las gentiles señoritas postulantes asaltaron tambien algunos cuarteles.»

Carai! Carai!...

Per molt menos s'aplica a Espanya la llei de Jurisdiccions.

L'homenatge al noi Rius tingué lloc diumenge, sense cap mena de contratemps. Recepció, banquet, tot anà com una seda.

Seda de cotó, de la de vuit rals el metre.

NOTES DE CASA:

Del Comitè organitzador de l'Homenatge al Alcalde marquès d'Olérdola, reberem una invitació per al banquet que en honor del mateix fou servit diumenge a la nit en el «Mundial».

Encara que no varem aprofitar-la, agraim l'atenció.

—També forem convidats al debut de la Banda «La luz Andresense» que tingué lloc el mateix dia al matí el «Teatre del Foment» d'aquella barriada.

Tantes mercès.

Durant l'àpet que'l gran i inconmensurable regidor Llopis (a) Llapisera, va organitzar en honor i llaor del nostre inmensíssim Marquès d'Olérdola, d'ara en endavant i a petició propia «En Manelet Rius», una banda de Regiment va tocar un *pout-pourri*, donant motiu a que un poeta festiu de la nostra colla, que hi anà, com a bon humorista, a fer informació, improvisés el següent couplet, a l'apuntar la banda les notes d'un de molt cònegut:

Llapisera ha organizado un banquete puepular y todos los lliberales se han venido aquí a afartar. I para que nadie diga que ha faltado lo major

el noi Vila No'm maregis que aspira a gubernador se ha sentado satisfecho al lado de su Marqués pues con don Pere el austero ya no puede pescar rés.

El Dia Gráfico, parlant de la guerra europea en relació amb Espanya, és a dir de la neutralitat i del intervencionisme escriu molt serio:

«Cuando las barbas de tu vecino...»
¿Que ho diu per lo de Saragoça?

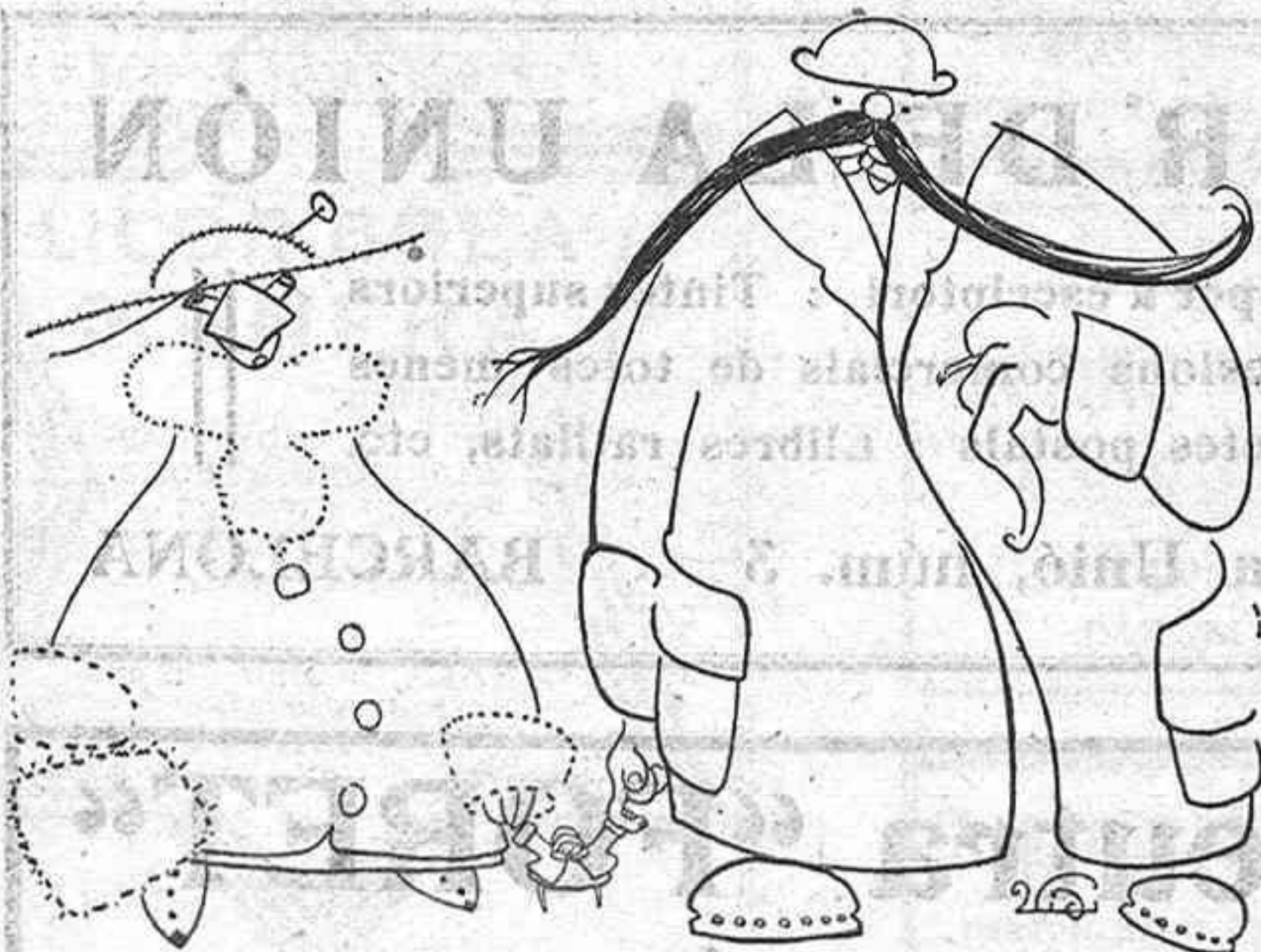
Havem tornat a l'època dels petardets.

No hi feien cap falta, la veritat és aquesta.

Perquè, tan si són piules com trons, als barcelonins no ens fan cap gracia.

I menys gracia encara ens fan les proporcions que'ls diaris madrilenys donen a aitals faccies.

«¡¡Otra vez el terrorismo!!» diuen amb lletres grosses. Amb lletres grosses... i amb tota la mala intenció.

—Fes-te escurçar aquests bigotis home.

—No; ja sé'l que'm faig. L'hivern que ve'm

serviran de bufanda.

La Comissió municipal de Foment ha ordenat que s'estalvi en les oficines de l'Ajuntament tota mena de il·luminació que no sigui veritablement indispensable.

I fa molt bé.

Ja veureu com en moltes dependències de la Casa Gran se suprimiran els llums.

Perquè... per a dormir, ja s'està bé a les fosques.

«Ja s'han enterat, oi, de que li han fet un homenatge an En Rius i Rius? Lo que no sabràn ni és fàcil que ho sàpiguen mai és perquè li han fet. No ho saben tampoc els organitzadors, ni ell mateix. No ho sab ningú.

Ni se sabrà mai.

Pel camí d'homenatges que hem emprès, aviat veurem el d'En Vila Marieges i el d'En Llopis Noël.

Al menys aquests tindran un motiu: El de la justa correspondència.

En Pich ha anat de viatge amb En Lerroix.

Ja li convenia. Perquè en el partit radical anava molt abaix amb tant *ostracismo* (comprengui el senyor Pich que no li volem dir ostra; tot cal advertir-li).

Anem a dir que an En Lerroix també li convenia. Perquè viatjant tant gasta molt.

Com ha vingut aunciant-se repetidament les festes populars a benefici de la Creu Roja al·liada tindran lloc demà, passat-demà diumenge i dilluns en el «Turó-Park» i és de creure que constituiran solemnitats d'extraordinaria importància i de gran lluiment.

L'Alarma ha decorat el *Turó* esplèndidament per a que resulti una original Kermesse; hi haurà barraques japoneses, funcions teatrals, balls regionals, cinematògraf, concerts, vol d'aeriplans i la mar d'atraccions improvisades.

Ademés, com ja diguerem, tindrà lloc el sorteig-tómbola, quals primers premis són magnífics de veritat: dos automòbils, una pianola i una motocicleta.

De desitjar és que tan el temps com els barcelonins ajudin al millor èxit d'aqueixa obra benèfica. I tot sia pels heroics ferits de les nacions al·liades.

Dissabte passat tingué lloc la projecció-proba de l'interessant pel·lícula «Vida de Cristobal Colón y su descubrimiento de América».

No hi fórem invitats, però ens consta per referències de molt crèdit que l'esmentada cinta que s'estrena demà a la tarde en el «Salón Catalunya», és una de les millors, presentada amb gran veritat històrica i amb un luxe extraordinari.

Tot Barcelona passarà per l'elegant saló de la Plaça de Catalunya per a admirar aqueixa pel·lícula artística, propietat de la «Empresa Cinematográfica».

D'ençà que amb motiu de la carestia del carbó s'estalvien lluminaries públiques de part de nit, alguns dels nostres carrers, no pas dels menys concorreguts, resten tan a les fosques que s'hi podria fer cine.

I, com passa sempre a ca'n Garlanda, en aqueix assumpte de la llum i de la fosca presideix un criteri arbitrari per demés.

Un carrer animat com el carrer de Sant Pau, a les fosques. I aixís per l'estil.

Es clar, lo que s'estalvia de llum se gasta de policia extraordinaria.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar n.º 2

TELÉFONO 4115

A LA VENDA

SANTIAGO RUSIÑOL

EDICIÓ POPULAR

L'auca del senyor Esteve

NOVELA

Una pesseta

ARGUMENT DE

L'auca del senyor Esteve

amb el retrat de l'autor

Preu: 15 cèntims

L'auca del senyor Esteve

24 redolins dibuixats per En Ramón Casas

Preu: 10 cèntims

EN PREMSA

La preciosa comedia d'En SANTIAGO RUSIÑOL

L'auca del senyor Esteve

YO ACUSO

3.ª EDICIÓN

por UN ALEMÁN

Un tomo 8.º mayor, más de 300 págs. 2 ptas.

IGNACIO DOMÉNECH

El Cocinero Americano

Un tomo en rústica. . . . . 3 ptas.
» encuadernado . . . . . 4 »

NOVEDADES

BIBLIOTECA LLAMARADA

TOMOS A 0'95 PTAS.

SE HA PUBLICADO:

EL CASO CLÍNICO

de ANTONIO DE HOYOS Y VINENT

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravís, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

El millor remei per a curar el
ESTRENYIMENT CRONIC

i evitar les seves fatals conseqüències és el

LAXOL AMARGÓS

Preciós regulador de les funcions gastro-intestinals

Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sen i rival

27 anys de gran èxit.—Probeu-lo i vos en convencereu

De venda en les principals farmacies

BAZAR DE LA UNIÓN

Útils per a escriptori : Tintes superiors

Impresions comercials de totes menes

Targetes postals : Llibres ratllats, etc.

Carrer de la Unió, núm. 3

BARCELONA

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTÍA

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA DR. GRAU

Instituto Electroterapéutico

Ronda Unversidad, 20, pral.
(junto a la Plaza de Cataluña)
TELÉFONO 4210

DIRECTOR: DR. J. MESTRE SANCHO

Las diferentes instalaciones con que cuenta este Instituto, contienen todos cuantos aparatos existen en los grandes sanatorios europeos, más algunos otros que única y exclusivamente posee este Instituto, por haber sido inventados y patentados por su Director. Gracias a ellos y a la técnica especial que empleamos para su aplicación, cada día es mayor el éxito obtenido en la curación de los diferentes estados patológicos, por crónicos y rebeldes que ellos sean

APLICACIÓN DE CORRIENTES

para el tratamiento de: BRONQUITIS aguda y crónica, ASMA, TUBERCULOSIS, PARÁLISIS, APOPLEGÍA, CIÁTICA, NEURALGIAS, JAQUECA, HISTERISMO, EPILEPSIA, NEURASTENIA, ARTERIO-CLOSIS, HIPERTENSIÓN, ULCERAS, VARIOSAS, DISPEPSIA, DILATACIÓN de ESTÓMAGO, ESTREÑIMIENTO, HEMORROIDES, REUMATISMO, agudo y crónico, GOTA, DIABETES, ESCROFULISMO, ANEMIA, ENFERMEDADES de la PIEL y GÉNITO URINARIAS, etc., etc.

NUEVO TRATAMIENTO PREVENTIVO Y CURATIVO DE LA TUBERCULOSIS

APARATO PARA LA RADIOGRAFÍA INSTANTÁNEA

TRATAMIENTO de la OBESIDAD, especial de este Instituto, ÚNICO DE RESULTADOS POSITIVOS

HORAS DE CONSULTA: DE 3 A 8 TARDE • DÍAS FESTIVOS: DE 11 A 1

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA
-CATARROS
-TOSES-BRONQUITIS
-EXPECTORACIONES
-ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
-APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda clase, Hierro, etc. :: Fabricante de Quinquillos para Oardas

Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg Cortes, 649, ent.º BARCELONA

BLOKS NOTES

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN :: Unió, 3
BARCELONA

Drogueria Sant Jordi

PERFUMERÍA :: DOMESTIBLES
:: PRODUCTOS QUÍMICOS ::

Carrer del Call, 7 :: Teléf. 3907
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Aeopsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinonimos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors esparde-
nyes més ben cons-
truïdes, sòlides i còmodes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS

Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engrós i a la menuda
EXPEDICIONS A PROVINCIAS

CANTS DEL MES DE MARÍA

**Els joves liberals, autors del homenatge: «La flor que te ofrezco
recibe propicia...»**